

ยุทธศาสตร์การพัฒนาชุมชนเมืองนำอยู่ตามอัตลักษณ์เมืองมรดกโลก

จังหวัดกำแพงเพชร*

นพคุณ ชูทัน¹

ปาริย์ ผลประเสริฐ² ยุภาดี ปณราช³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพ ปัญหาชุมชน และปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาเป็นชุมชนเมืองนำอยู่ตามอัตลักษณ์เมืองมรดกโลก จังหวัดกำแพงเพชร 2) ศึกษายุทธศาสตร์ของเทศบาลเมืองที่ได้รับการประเมินว่ามีความน่าอยู่ในปี พ.ศ.2550 3) พัฒนายุทธศาสตร์การพัฒนาชุมชนเมืองนำอยู่ตามอัตลักษณ์เมืองมรดกโลก จังหวัดกำแพงเพชร และ 4) การประเมินยุทธศาสตร์ วิธิดำเนินการวิจัย ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพในการพัฒนายุทธศาสตร์ และใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณในการประเมินยุทธศาสตร์

ผลการวิจัย สรุปได้ว่า ชุมชนเมืองกำแพงเพชรมีอัตลักษณ์คือ “ชุมชนวัฒนธรรมในเมืองโบราณ” และเมื่อดำเนินการพัฒนายุทธศาสตร์ พบว่า วิสัยทัศน์ของยุทธศาสตร์ ได้แก่ “ภายในปี 2560 ชุมชนเมืองกำแพงเพชรเป็น ‘ชุมชนวัฒนธรรมในเมืองโบราณ’ และพัฒนาร่วมกับเมืองมรดกโลกให้เป็นเมืองนำอยู่ติดอันดับ 1 ใน 10 ของประเทศ” โดยมีประเด็นยุทธศาสตร์ 3 ประเด็นยุทธศาสตร์คือ 1) การรักษาและสร้างเสริมความเชื่อมโยงของอัตลักษณ์ชุมชนและความเป็นเมืองมรดกโลกกับการพัฒนาเมืองนำอยู่ 2) การพัฒนาศักยภาพของทุนมนุษย์ ทุนสังคม ทุนเศรษฐกิจ ทุนสิ่งแวดล้อม และทุนวัฒนธรรม และ 3) การพัฒนาชุมชนและภาคีให้มีความสามารถในการบริหารจัดการ มีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิต และสร้างสรรค์สังคมเพื่อการพัฒนาเมืองนำอยู่

ส่วนผลการประเมินยุทธศาสตร์การพัฒนาชุมชนเมืองนำอยู่ตามอัตลักษณ์เมืองมรดกโลก จังหวัดกำแพงเพชร พบว่า มีความสอดคล้อง มีความเหมาะสม และมีความเป็นไปได้ในระดับมาก

คำสำคัญ: ยุทธศาสตร์ / เมืองนำอยู่ / อัตลักษณ์ / เมืองมรดกโลก

* วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การบริหารและการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, พ.ศ. 2555

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์, คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์, คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร (ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์)

³ อาจารย์, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร (ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์)

The Strategy for Developing a Healthy Urban Community Based on World Heritage City Identity of Kamphaeng phet province *

Nopakhun Chutan¹

Pajaree Polprasert² Yupadee PanaRach³

Abstract

The purposes of this research were to: 1) study the basic information, problems of the community and factors impacting the development of a community's identity based on the World Heritage City in Kamphaeng Phet Province, 2) study the strategies of the municipality which were rewarded with recognition as a designated healthy urban community in 2007, 3) advance the strategies for developing a healthy urban community based on world heritage city identity of Kamphaeng Phet province, and 4) evaluate the strategies. This research was used both qualitative and quantitative methods to develop and evaluate these strategies.

The research concluded that urban identity of the community of Kamphaeng Phet is "The community culture of the ancient historical city." By focusing on advancing the strategy for development, the research found that the vision was to join in by the year 2017 as a culture community in the ancient city developed in collaboration with the World Heritage City status. Kamphaeng Phet will be one of the top 10 cities of the country by using three strategic issues. The strategic issues are: 1) to maintain, enhance and promote the linkage of identity and community as a World Heritage Site. 2) to advance the human potential, social potential, economic potential, environmental potential, cultural and intellectual potential. 3) to develop the community and network parties which shall follow the dynamics providing a mechanism that is capable of managing, participating in the development of quality of life, and reorganizing to develop healthy urban community.

The assessment and results of the evaluation of strategy development for developing a healthy urban community based on world heritage city identity of Kamphaeng Phet province found that a consensus, a propriety and a probability were on high levels.

Keywords: Strategy / Healthy Urban Community / Identity / World Heritage City

* Research Article from the Thesis for the Doctor of Philosophy Degree, Administration and Development Strategy Program, Kamphaeng Phet Rajabhat University, Thailand. 2012

¹ Asst. Prof., Faculty of Industrail Technology, Kamphaeng Phet Rajabhat University

² Asst. Prof., Faculty of Management Science, Kamphaeng Phet Rajabhat University (Thesis Advisor)

³ Asst. Prof., Faculty of Education, Kamphaeng Phet Rajabhat University (Thesis Advisor)

ความสำคัญและปัญหาการวิจัย

เมื่อนำอยู่เป็นกระแสแนวคิดและความต้องการที่ถูกระดับความสำคัญอย่างมากในปัจจุบัน สาเหตุจากช่วงเวลาที่ผ่านมาสังคมโลกได้ให้ความสำคัญทางด้านวัตถุตามกระแสการพัฒนาทางอุตสาหกรรม โดยพยายามผูกติดความเป็นสังคมมนุษย์ไว้กับการเติบโตทางเศรษฐกิจจนทำลายความสมดุลด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ และด้านสิ่งแวดล้อม ดังนั้นการพัฒนาเมืองและชุมชนท้องถิ่นให้น่าอยู่จึงควรดำเนินภายใต้ยุทธศาสตร์ที่เหมาะสม หนึ่งในการพัฒนายุทธศาสตร์เมื่อนำอยู่ของท้องถิ่นจะต้องคำนึงว่า ท้องถิ่นมีความหมาย เชิงพื้นที่และมิตินัยที่สัมพันธ์กับบริบทแวดล้อม 2 ประการคือ ความหมายที่สัมพันธ์กับอำนาจทางการเมือง และความหมายที่สัมพันธ์กับลักษณะวัฒนธรรม (ธิดา สารเยา, 2539: 41) อีกทั้งจะต้องพัฒนาให้เป็นเมืองที่รักษาอัตลักษณ์ของตนเองไว้ได้ รวมทั้งเป็นเมืองที่ผู้คนช่วยกันรักษา ธารณสมบัติของท้องถิ่น (ชีวิตกับธรรมชาติ เทศบาลเมื่อนำอยู่, 2552: 15)

ชุมชนเมืองกำแพงเพชร เป็นชุมชนหนึ่งที่มุ่งหวังพัฒนาให้เป็นเมื่อนำอยู่ ดังที่เทศบาลเมืองกำแพงเพชรได้กำหนดเป็นวิสัยทัศน์ไว้ว่า “เมื่อนำอยู่คู่เมืองประวัติศาสตร์ เติบโตอย่างเมืองมรดกโลก การศึกษารุ่งเรือง ฟูเฟื่องประเพณีท้องถิ่น” (กองวิชาการและแผนเทศบาลเมืองกำแพงเพชร, 2552: 24) แต่กลับพบว่าในปี พ.ศ. 2549 จังหวัดกำแพงเพชรเป็นจังหวัดที่ติดในกลุ่มสิบจังหวัดที่มีการพัฒนาคน ลำหลังที่สุดโดยอยู่ที่อันดับที่ 7 ซึ่งอยู่ในกลุ่มต่ำสุดในด้านต่างๆ เรียงตามลำดับความรุนแรงดังนี้ คือ ดัชนีชีวิตการทำงาน ดัชนีสุขภาพ ดัชนีการมีส่วนร่วม ดัชนีการศึกษา ดัชนีที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม และอยู่ในกลุ่มต่ำในด้านต่างๆ อีกหลายด้าน (โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติประจำปีประเทศไทย, 2550: 92-113) ส่วนในด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า ในเขตชุมชนเมืองกำแพงเพชร มีค่าฝุ่นละอองสูงกว่าค่ามาตรฐานที่กำหนด (120 ไมโครกรัม/ลูกบาศก์เมตร) ในบางช่วงเวลา (สำนักงานจังหวัดกำแพงเพชร, มปป: 14)

นอกจากนี้ชุมชนเมืองกำแพงเพชรยังมีพื้นที่ส่วนหนึ่งได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นเมืองมรดกโลก ซึ่งสะท้อนถึงการเป็นเมืองที่มีคุณค่าทางวัฒนธรรม ดังที่ศรีศักร วัลลิโภดม ได้กล่าวไว้ว่า กำแพงเพชรไม่ใช่สุโขทัยรูปแบบของศิลปกรรม สถาปัตยกรรม วัฒนธรรมของกำแพงเพชรเป็นตัวตนของกำแพงเพชรเอง (วิทยาลัยครูกำแพงเพชร, 2534: 25) แต่ก็พบปัญหาว่า ในพื้นที่เขตกำแพงเมืองเก่ามีกลุ่มอาคารสถานที่ราชการ สถานันต่างๆ และมีบ้านเรือนสิ่งก่อสร้างของราษฎรตั้งอยู่เป็นจำนวนมาก ส่วนบริเวณพื้นที่โดยรอบกำแพงเมืองเก่ามีบางพื้นที่ใช้เป็นที่ทิ้งขยะ และในบางพื้นที่มีประชาชนปลูกอาคารที่อยู่อาศัยและทำการเกษตร โดยมีรูปทรงอาคารและสิ่งก่อสร้างไม่สอดคล้องกลมกลืนกับภาพลักษณ์ของโบราณสถาน อีกทั้งยังมีการสร้างอาคารพาณิชย์สร้างคร่อมกำแพงเมือง ซึ่งเป็นการปิดบังโบราณสถานในระยะไกล อีกทั้งประชาชนก็ไม่ทราบเขตโบราณสถานที่ชัดเจน (คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2548: 58-59)

ด้วยความสำคัญของแนวคิดเมื่อนำอยู่ และสภาพปัญหาของชุมชนเมืองกำแพงเพชร ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการพัฒนายุทธศาสตร์พัฒนาเมื่อนำอยู่ตามอัตลักษณ์เมืองมรดกโลก จังหวัดกำแพงเพชร

ตามเกณฑ์ของสถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา หรือ สทพ.(LDI) ซึ่งได้ร่วมมือกับมูลนิธิไทและสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติพัฒนาขึ้น โดยยุทธศาสตร์การพัฒนาชุมชนเมืองนำอยู่ที่พัฒนามุ่งให้มีความสอดคล้องกับชุมชนเมืองกำแพงเพชรที่มีเมืองมรดกโลก ซึ่งผู้วิจัยคาดว่าผลการวิจัยนี้จะเป็นแนวทางเพื่อประยุกต์ใช้ในการธำรงรักษาชุมชนเมืองอื่น ๆ ได้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหาชุมชน และปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาเป็นชุมชนเมืองนำอยู่ตามอัตลักษณ์เมืองมรดกโลก จังหวัดกำแพงเพชร
2. เพื่อศึกษายุทธศาสตร์ของเทศบาลเมืองที่ได้รับการประเมินว่ามีความน่าอยู่ในปี พ.ศ. 2550
3. เพื่อพัฒนายุทธศาสตร์การพัฒนาชุมชนเมืองนำอยู่ตามอัตลักษณ์เมืองมรดกโลก จังหวัดกำแพงเพชร
4. เพื่อประเมินยุทธศาสตร์การพัฒนาชุมชนเมืองนำอยู่ตามอัตลักษณ์เมืองมรดกโลก จังหวัดกำแพงเพชร

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

อัตลักษณ์ ใช้ภาษาอังกฤษว่า "Identity" ซึ่งเป็นคำที่สื่อความหมายใกล้เคียงกับคำว่า "เอกลักษณ์" ที่หมายถึง ลักษณะที่มีเหมือนกันหรือมีร่วมกัน ในขณะที่ คำว่า "อัต" หมายถึง ตนหรือตัวตน และคำว่า "ลักษณะ" ซึ่งหมายถึง สมบัติเฉพาะตัว (ราชบัณฑิตยสถาน.2545: 1391, 1352, 1001) และนิธิ เอียวศรีวงศ์ (2553) กล่าวว่า อัตลักษณ์ มีความหมายสื่อถึง "อำนาจ" เพราะเราสร้างหรือใช้ และเลือกใช้ อัตลักษณ์ เพื่อต่อรองอำนาจ อัตลักษณ์ทำให้เรามี "พวก" ทำให้เรามีสถานะอันเป็นที่ยอมรับของสังคมทำให้เกิดสิทธิที่จะต่อรอง และทำให้ตัวเราเองมีความเชื่อมั่นในสิทธิอันเท่าเทียมกับคนอื่น อัตลักษณ์เป็นสิ่งที่ไม่ได้ปรากฏขึ้นเองแต่เป็นสิ่งที่สร้างขึ้นโดยทุกคน เช่น เมื่อสิ้นสงครามโลกครั้งที่ 2 นั้นประเทศไทยมีอัตลักษณ์ 2 อย่าง คือ The Land of Smile คือ "สยามเมืองยิ้ม" และ The Land of Siamese Talk คือ "เมืองที่กล่าวขานด้านวัฒนธรรม"

กำแพงเพชรเป็นเมืองสำคัญเมืองหนึ่งในสมัยสุโขทัยสร้างขึ้นราว พุทธศักราช 1800-1900 โดยชื่อเมืองกำแพงเพชรปรากฏครั้งแรกในจารึกวัดพระบรมธาตุ และวัดสระศรีในพระราชพงสาวดารกรุงศรีอยุธยา เรียกเมืองกำแพงเพชรว่า เมืองชากังราว หรือชาดงราวกำแพงเพชร มีฐานะเป็นเมืองลูกหลวง และเมืองพยุหามานคร ตั้งอยู่ริมฝั่งตะวันออกของลำน้ำปิง (มะลิ โกลสันเทียะ และพิทยา คำเด่นงาม, 2513: คำนำ) โดยมีประเพณีดั้งเดิมและประเพณีท้องถิ่นที่เกิดจากการนำเข้ามาจากผู้ย้ายถิ่นเข้ามาอยู่อาศัย เช่น ประเพณีตรุษไทย ประเพณีสงกรานต์ การทอดผ้าป่าแถวและลอยกระทง และประเพณีการเล่นพื้นเมืองต่าง ๆ (สำนักงานจังหวัดกำแพงเพชร, 2529: 12-16)

สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา มูลนิธิพัฒนาไท และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2549: 5) ได้ให้ความหมาย เมืองน่าอยู่-ชุมชนน่าอยู่ว่าเป็นกระบวนการพัฒนาที่เป็นองค์รวม ยึดคนเป็นศูนย์กลางอาศัยความเข้มแข็งของชุมชนและประชาคมเป็นรากฐานการพัฒนา มุ่งให้เกิดความปลอดภัย มีความสะอาดและคุณภาพชีวิตที่ดี มีการบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล มีประเพณีวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น และที่สำคัญการทำเมืองและชุมชนให้น่าอยู่ ต้องอาศัยพลังการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนอย่างจริงจังต่อเนื่อง ซึ่งจะไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน และความอยู่ดีมีสุข และใช้ความหมายในโครงการประสานความร่วมมือเพื่อขับเคลื่อนนโยบายเมืองน่าอยู่-ชุมชนน่าอยู่ว่าหมายถึง เมืองที่มีองค์ประกอบในด้านความปลอดภัย ความสะอาด ผู้คนมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีการบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล และเมืองที่มีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม โดยขั้นตอนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์พัฒนาเมืองน่าอยู่ ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน คือ 1) การกำหนดวิสัยทัศน์ 2) การบริหารจัดการโครงการ 3) การรวบรวมข้อมูล 4) การจัดลำดับความสำคัญ 5) การพัฒนายุทธศาสตร์ 6) การจัดทำแผนพัฒนาเมืองน่าอยู่ฉบับร่าง 7) การสนับสนุน ติดตาม และประเมินผล (European Sustainable Cities & Towns Campaign, European Commission DGXI, WHO Regional Office for European and Healthy Cities Network (1), 1997: pp. 69-71)

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อพัฒนายุทธศาสตร์ และประยุกต์ใช้เทคนิคเดลฟายในการประเมินยุทธศาสตร์ที่พัฒนาขึ้น โดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่วันที่ 21 เมษายน 2553 ถึงวันที่ 30 พฤศจิกายน 2554 โดยดำเนินการวิจัยเป็นขั้นตอน 4 ขั้นตอน คือ

1. ศึกษาสภาพ ปัญหาชุมชน และปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาเป็นชุมชนเมืองน่าอยู่ตามอัตลักษณ์เมืองมรดกโลก จังหวัดกำแพงเพชร ดำเนินการโดยการรวบรวมข้อมูลสภาพ ปัญหา และปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ โดยใช้เทคนิคการสัมภาษณ์เจาะลึกประธานชุมชน ประชาชน นักวิชาการ และผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวนรวม 42 คน

2. ศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาเมืองน่าอยู่เทศบาลเมืองที่ได้รับการประเมินว่ามีความน่าอยู่ในปี พ.ศ. 2550 กลไกและเงื่อนไขความสำเร็จของยุทธศาสตร์ โดยการสัมภาษณ์เจาะลึกตัวแทนของเทศบาลเมือง ได้แก่ เทศบาลเมืองพิจิตร และเทศบาลพะเยา และการศึกษานาน เทศบาลเมืองพิจิตร และเทศบาลพะเยา จำนวนรวม 9 คน

3. พัฒนายุทธศาสตร์การพัฒนาชุมชนเมืองน่าอยู่ตามอัตลักษณ์ของเมืองมรดกโลก จังหวัดกำแพงเพชร มีการดำเนินการ คือ การตรวจสอบและยืนยันสภาพ ปัญหา และปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ โดยการสนทนากลุ่มประธานชุมชน ประชาชน นักวิชาการ และผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวนรวม 15 คน และ

การประชุมเชิงปฏิบัติการจัดทำร่างยุทธศาสตร์กับประธานชุมชน ประชาชน นักวิชาการ และผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 42 คน ตรวจสอบ เสนอแนะร่างยุทธศาสตร์โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน

4. ประเมินยุทธศาสตร์การพัฒนาชุมชนเมื่อนำอยู่ตามอัตลักษณ์ของเมืองมรดกโลก จังหวัดกำแพงเพชร โดยการประยุกต์ใช้เทคนิคเดลฟาย จำนวน 2 รอบ จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 20 คน

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพ ปัญหาชุมชน และปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาเป็นชุมชนเมื่อนำอยู่ตามอัตลักษณ์เมืองมรดกโลก จังหวัดกำแพงเพชร พบว่า ชุมชนเมืองกำแพงเพชรมีอัตลักษณ์คือ “ชุมชนวัฒนธรรมในเมืองโบราณ” มีอัตลักษณ์ 2 ประการคือ 1) อัตลักษณ์เชิงวัฒนธรรม ได้แก่ ประเพณีดั้งเดิมที่สำคัญ 2 ประเพณี คือ ประเพณีก่อพระเจดีย์ทรายน้ำไหลในเทศกาลสงกรานต์และประเพณีทอดผ้าป่าแถวในเทศกาลลอยกระทง และ 2) อัตลักษณ์เชิงพื้นที่คือ ความเป็นเมืองโบราณ โดยมีปัญหาด้านอัตลักษณ์ที่สำคัญคือ คนรุ่นใหม่มีจิตศรัทธาและความผูกพันต่อประเพณีวัฒนธรรมชุมชนลดลง ส่วนสภาพปัญหาเกี่ยวกับการเป็นเมื่อนำอยู่พบว่า ชุมชนค่อนข้างมีความปลอดภัยจากอาชญากรรมและภัยพิบัติต่างๆ แต่ภายในชุมชนบางชุมชนยังมีการแพร่ระบาดของยาเสพติด ชุมชนยังคงพึ่งพาการจัดการด้านความสะอาดจากเทศบาลเมืองเกือบทั้งหมดในขณะที่ชุมชนมีส่วนร่วมค่อนข้างน้อยซึ่งส่งผลให้มีสภาพไม่ทั่วถึง อย่างไรก็ตามชุมชนเมืองกำแพงเพชรยังคงสภาพการเป็นชุมชนชนบทค่อนข้างมาก การใช้วิถีชีวิตจึงยังคงมีความเรียบง่ายและมีการพึ่งพากันในกลุ่มย่อยๆ ในชุมชน แต่ขาดการรวมกลุ่มอย่างเป็นระบบและกลุ่มที่มีอยู่มีสภาพไม่เข้มแข็ง ประชาชนมีรายได้ไม่มากนัก ส่วนการบริหารจัดการที่ติดตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรและชุมชนมีสภาพการปฏิบัติตามกฎหมาย แต่มีผลจากการปฏิบัติที่ค่อนข้างไม่เป็นที่พึงพอใจของประชาชนในชุมชน โดยเฉพาะในการเรื่องการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน นอกจากนี้ชุมชนเมืองกำแพงเพชรมีเมืองโบราณที่มีประวัติศาสตร์มายาวนานตั้งอยู่และมีศิลปกรรมที่ปรากฏอยู่ในเมืองโบราณเป็นศิลปกรรมหลัก โดยประเพณีวัฒนธรรมที่สำคัญคือ ประเพณี ก่อเจดีย์ทรายน้ำไหลในเทศกาลสงกรานต์ และประเพณีทอดผ้าป่าแถวในเทศกาลลอยกระทง แต่มีปัญหาของการรวบรวมบันทึกข้อมูลทางวัฒนธรรมเก่า ๆ ไม่เพียงพอทำให้ข้อมูลบางส่วนหายไป

ส่วนปัจจัยที่เป็นผลกระทบของชุมชนเมืองกำแพงเพชรพบว่า มีจุดแข็งทางประเพณีวัฒนธรรมที่แตกต่างจากที่อื่นและมีความเชื่อมโยงกับเมืองโบราณ แต่มีจุดอ่อนที่เกิดจากคนรุ่นใหม่ที่เข้ามาอาศัยอยู่แล้วนำประเพณีวัฒนธรรมใหม่เข้ามา และการปรุงแต่งประเพณีวัฒนธรรมของภาครัฐจนลบเลือนรากเหง้าที่งดงามที่ฝังอยู่ในชุมชน อีกทั้งการส่งต่อทางประเพณี วัฒนธรรมที่ไม่เข้มแข็งทำให้เยาวชนไม่ใส่ใจเท่าที่ควร อย่างไรก็ตามชุมชนเมืองกำแพงเพชรยังมีโอกาสภายนอกที่สนับสนุนการพัฒนาให้เป็นเมื่อนำอยู่ได้ โดยเฉพาะโอกาสที่เกิดจากชุมชนโดยรอบทั้งด้านแหล่งการเกษตร แหล่งวัฒนธรรม และแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ทำให้การหารายได้จากการท่องเที่ยวเป็นโอกาสที่เป็นไปได้สูง แต่ก็พบอุปสรรคที่

เกิดจากการมีเมืองอื่นๆ ที่มีศักยภาพสูงกว่าเป็นคู่แข่งด้านการท่องเที่ยว ในขณะที่ผู้บริหารของจังหวัดขาดความต่อเนื่องในการบริหาร และการส่งเสริมที่จะทำให้ประเพณีวัฒนธรรมและเมืองโบราณกลายเป็นส่วนกระตุ้นเศรษฐกิจของชุมชนเมืองจากภายนอกยังมีน้อย

2. ผลการศึกษายุทธศาสตร์ของเทศบาลเมืองที่ได้รับการประเมินว่ามีความน่าอยู่ในปี พ.ศ. 2550 พบว่า เทศบาลเมืองที่เป็นต้นแบบให้ความสำคัญกับการเป็นเมืองน่าอยู่ด้วยการระบุไว้ในวิสัยทัศน์ของเทศบาลที่ผ่านการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนและจัดให้มียุทธศาสตร์หรือแนวทางพัฒนาทุกด้านของเกณฑ์การพัฒนาเมืองน่าอยู่ และมีกลไกที่มีความสอดคล้องกัน 3 ด้านคือ ด้านประชาชน ด้านกระบวนการ และด้านภาคี

3. ผลการพัฒนายุทธศาสตร์การพัฒนาชุมชนเมืองน่าอยู่ ตามอัตลักษณ์เมืองมรดกโลก จังหวัดกำแพงเพชร พบว่า วิสัยทัศน์ของยุทธศาสตร์ ได้แก่ “ภายในปี 2560 ชุมชนเมืองกำแพงเพชรเป็น “ชุมชนวัฒนธรรมในเมืองโบราณ” และพัฒนาร่วมกับเมืองมรดกโลกให้เป็นเมืองน่าอยู่ติดอันดับ 1 ใน 10 ของประเทศ” โดยกำหนดเป้าหมายไว้ 2 ประการ คือ 1) ชุมชนดำรงอยู่อย่างมีอัตลักษณ์ โดยมีส่วนร่วมในการดูแลรักษา และใช้ประโยชน์จากอัตลักษณ์ “ชุมชนวัฒนธรรมในเมืองโบราณ” อย่างสอดคล้องกับเมืองมรดกโลกและการพัฒนาเป็นเมืองน่าอยู่ และ 2) ชุมชนได้รับการพัฒนาและแก้ปัญหาในด้านความปลอดภัย ความสะอาด ผู้คนมีคุณภาพชีวิตที่ดี การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล และประเพณีวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นจนเป็นเมืองน่าอยู่ โดยมีประเด็นยุทธศาสตร์ 3 ประเด็น คือ

3.1 การรักษาและสร้างเสริมความเชื่อมโยงของอัตลักษณ์ชุมชนและความเป็นเมืองมรดกโลกกับการพัฒนาเมืองน่าอยู่ ประกอบด้วย 5 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ 1) การสร้างเสริมจิตสำนึกให้กับชุมชน 2) การส่งเสริมคุณค่าของพลัง 3 P 1 C คือ คน (People) สถานที่ที่น่าอยู่น่าเที่ยว (Place) ผลิตภัณฑ์ หรือ การบริการของชุมชน (Product) และวัฒนธรรม (Culture) 3) การธำรงรักษาสภาพความโดดเด่นทางประเพณีวัฒนธรรมของชุมชนและมาตรฐานและชื่อเสียงของอาหาร ผลิตภัณฑ์ชุมชนบางส่วนและพระเครื่อง 4) การธำรงรักษาสภาพทางวิถีชีวิตชนบท และ 5) การรักษาและฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติด้วยแนวคิดปลูกป่า 3 อย่าง ประโยชน์ 4 อย่าง

3.2 การพัฒนาศักยภาพของทุนมนุษย์ ทุนสังคม ทุนเศรษฐกิจ ทุนสิ่งแวดล้อม และทุนวัฒนธรรมและภูมิปัญญา ประกอบด้วย 8 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ 1) การส่งเสริมการบริหารชุมชนแบบ 3 มิติ คือ ร่วมคิด ร่วมตั้งเป้าหมาย และร่วมสร้าง 2) การพัฒนาชุมชนพึ่งพาตนเองต้นแบบด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 3) การปรับปรุงระบบและสารสนเทศเพื่อการพัฒนาอาชีพและผลิตภัณฑ์ชุมชน 4) การปรับปรุงระบบและสารสนเทศด้านประเพณีวัฒนธรรมและเมืองโบราณ 5) การปรับปรุงผังเมือง 6) การส่งเสริมพัฒนาและบริหารจัดการเมืองเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตสู่ชุมชนอยู่ดีมีสุข 7) ลดการแทรกแซงและการปรุงแต่งทางประเพณีวัฒนธรรมเพื่อให้เกิดจิตวิญญาณและพลังทางวัฒนธรรม และ 8) การรณรงค์ให้ประชาชนให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาลในชุมชน

3.3 การพัฒนาชุมชนและภาคีให้เป็นกลไกที่มีความสามารถในการบริหารจัดการ มีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสร้างสรรค์สังคมเพื่อการพัฒนาเมืองน่าอยู่ ประกอบด้วย 5 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ 1) การรักษาและฟื้นฟู 4 ร้ว ได้แก่ บ้าน วัด โรงเรียน และสังคม 2) การเสริมสร้างภาคีเครือข่าย การพัฒนาศักยภาพผู้นำ 3) การพัฒนาภาคีเครือข่ายเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และอัตลักษณ์ชุมชน 4) การเสริมสร้างภาคีเครือข่ายเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนและ 5) การกระจายอำนาจการบริหารและงบประมาณของกรมศิลปากรสู่ภาคประชาชนและภาคการศึกษาเพื่อสร้างการมีส่วนร่วม

4. ผลการประเมินยุทธศาสตร์การพัฒนาชุมชนเมืองน่าอยู่ตามอัตลักษณ์เมืองมรดกโลก จังหวัดกำแพงเพชร พบว่า ผลการประเมินได้รับฉันทามติ ($Mdn \geq 3.50$ และ $IQR \leq 1.50$) ในระดับมาก ($Mdn = 4.00$) ทุกข้อคำถาม แสดงว่ายุทธศาสตร์การพัฒนาชุมชนเมืองน่าอยู่ตามอัตลักษณ์เมืองมรดกโลก จังหวัดกำแพงเพชร มีความสอดคล้อง มีความเหมาะสม และมีความเป็นไปได้ ในระดับมาก

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาสภาพ ปัญหาชุมชน และปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาเป็นชุมชนเมืองน่าอยู่ตาม อัตลักษณ์เมืองมรดกโลก จังหวัดกำแพงเพชร ผลการวิจัยพบว่า อัตลักษณ์ของชุมชนเมืองกำแพงเพชร ได้แก่ การเป็นเมืองวัฒนธรรมในเมืองโบราณ โดยประกอบด้วยประเพณีสำคัญสองประเพณี คือ ประเพณีก่อพระเจดีย์ทรายกับประเพณีทอดผ้าป่าแถว สอดคล้องกับแนวคิดของนิธิ เอียวศรีวงศ์ (2553) ที่กล่าวไว้ว่า อัตลักษณ์ของคนไทยหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 มี 2 อย่าง คือ The Land of Smile คือ “สยามเมืองยิ้ม” และ The Land of Siamese Talk คือ เมืองที่กล่าวขานด้านวัฒนธรรม ดังนั้นอัตลักษณ์ไทยที่เป็นเมืองที่กล่าวขานด้านวัฒนธรรมนี้ถือได้ว่าสอดคล้องบริบทของชุมชนกำแพงเพชรอย่างมาก ดังที่สำนักงานจังหวัดกำแพงเพชร (2529: 12-16) พบว่าการสังเวจเจ้าพ่อหลักเมืองการก่อพระเจดีย์ทราย น้ำไหล การทอดผ้าป่าแถว และลอยกระทงเป็นส่วนหนึ่งกิจกรรมในประเพณีดั้งเดิมที่สำคัญของเมืองกำแพงเพชร ซึ่งสุเมธ ชุมสาย ณ อยุธยา (2539: 47) ได้กล่าวไว้ว่า ประเพณีก่อพระเจดีย์ทรายน้ำไหลก็มีความหมายถึงการก่อพระเจดีย์ศักดิ์สิทธิ์ จะกระทำในโอกาสสำคัญ เป็นราชพิธีดั้งเดิมตั้งแต่สมัยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศของสมัยอยุธยา และต่อมาในสมัยสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกของสมัยรัตนโกสินทร์ก็ได้เคยก่อพระเจดีย์ทรายน้ำไหล 40 องค์ เมื่อก่อสร้างพระองค์ก็ลงทรงน้ำในแม่น้ำ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของราชพิธี จึงทำให้ผู้วิจัยวิเคราะห์ได้ว่า ชาวเมืองกำแพงเพชรในอดีตคงได้รับประเพณีก่อพระเจดีย์ทรายน้ำไหลมาแต่สมัยอยุธยา เพราะเคยอยู่ในการปกครองของอยุธยาหลังจากสุโขทัยเสื่อมอำนาจลง อีกทั้งประเพณีก่อพระเจดีย์ทรายน้ำไหลในเทศกาลสงกรานต์ และการทอดผ้าป่าแถวในเทศกาลลอยกระทงต่างก็เกี่ยวข้องกับน้ำ และเชื่อมโยงกับคติความเชื่อทางพุทธศาสนาที่ทำให้สังคมไทยเป็นสังคมวัฒนธรรมน้ำ ในขณะที่ชุมชนเมืองกำแพงเพชรเป็นคนในชุมชนวัฒนธรรมน้ำที่สำคัญคือลุ่มน้ำแม่ปิง

ทำให้การยอมรับประเพณีที่เกี่ยวข้องกับน้ำให้เป็นอัตลักษณ์จึงเป็นการผลิตซ้ำด้วยจิตวิญญาณ โดยใช้เมืองโบราณที่เชื่อว่ามีสิ่งศักดิ์สิทธิ์รักษาอยู่เป็นส่วนเดิมเต็มความศรัทธา

จากผลการวิจัยที่พบว่า กำหนดให้มีประเด็นที่ยุทธศาสตร์ 3 คือ “การพัฒนาชุมชนและภาคีให้เป็นกลไกที่มีความสามารถในการบริหารจัดการ มีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิต และสร้างสรรค์สังคมเพื่อการพัฒนาเมืองน่าอยู่” ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตได้ว่า ประเด็นยุทธศาสตร์นี้เป็นการให้ความสำคัญกับการดึงเอาคุณงามความดีและความรู้ความสามารถของมนุษย์และองค์กรมาช่วยทำให้สังคมมนุษย์สามารถใช้ชีวิตร่วมกันอย่างมีความสุขซึ่งสอดคล้องกับลินดา สิริภูบาล(2552)ที่พบว่าการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพแบบมีส่วนร่วมจะต้องมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนสร้างกลไกในการขับเคลื่อนแผนฯสู่การปฏิบัติในลักษณะภาคีเครือข่ายที่มีบทบาทในการพัฒนาสุขภาพทุกภาคส่วนและมีการติดตาม กำกับ ประเมินผลอย่างครบวงจร ดังนั้นในยุทธศาสตร์ฉบับนี้ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 จึงทำหน้าที่เหมือนส่วนที่ค้ำจุนประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 และที่ 2 ให้สามารถขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ไปได้อย่างเข้มแข็ง

จากผลการวิจัยที่พบว่า กำหนดให้มี “ยุทธศาสตร์การส่งเสริมคุณค่าของพลัง 3 P 1 C คือ คน (People) สถานที่ที่น่าอยู่ น้ำเขียว (Place) ผลิตภัณฑ์หรือการบริการของชุมชน (Product) และวัฒนธรรม (Culture) เพื่อสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวชุมชน” ยุทธศาสตร์นี้กล่าวได้ว่า มีความสอดคล้องแนวคิดทางด้านการพัฒนาที่ยั่งยืนในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในศตวรรษที่ 21 ซึ่งได้มีการกำหนดศัพท์เทคนิคไว้ในปี พุทธศักราช 2529 ว่า “Green Tourism หรือ Ecotourism” โดยจะมุ่งเน้นการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนหรือการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์หรือการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (রাইপুর 2544: 118) อีกทั้งเนื่องจากเมืองกำแพงเพชรมีเมืองโบราณตั้งอยู่และได้รับยกย่องเป็นเมืองมรดกโลก อันเป็นมรดกทางวัฒนธรรมด้านสถาปัตยกรรมที่งดงามซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเกรียงไกร เกิดศิริ.2551: 112,115) ที่ว่า การพัฒนาในเขตพื้นที่เมืองมรดกทางวัฒนธรรมจะต้องใช้แนวคิดการจัดการภูมิทัศน์วัฒนธรรม ดังนั้นยุทธศาสตร์นี้จึงมีความต้องการให้สถาปัตยกรรมในเมืองมรดกโลกกำแพงเพชรได้รับการดูแลรักษา และดำรงการเป็นสถาปัตยกรรมที่ดีมีคุณค่าในทัศนคติของชุมชนเมืองกำแพงเพชรที่ก่อประโยชน์ต่อคนในชุมชนได้จริง

จากการประเมินยุทธศาสตร์การพัฒนาชุมชนเมืองน่าอยู่ตามอัตลักษณ์เมืองมรดกโลก จังหวัดกำแพงเพชร ผลการวิจัยพบว่า ผลการประเมินความสอดคล้อง ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ โดยได้รับฉันทามติในระดับมากทุกข้อ กล่าวคือไม่มีข้อคำถามใดอยู่ในระดับดีมาก อาจเป็นผลเนื่องมาจากผู้เชี่ยวชาญ ส่วนใหญ่ยังกังวลต่อการนำยุทธศาสตร์นี้ไปขับเคลื่อนจริง โดยเฉพาะการทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพราะวัฒนธรรมองค์กรในจังหวัดกำแพงเพชรยังจำเป็นต้องใช้ช่วงเวลาอีกช่วงหนึ่งในการพัฒนารูปแบบการทำงานแบบภาคี ส่วนภาคประชาชนยังมีอุดมการณ์ร่วมที่เข้มแข็งไม่มากพอที่จะผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

ข้อเสนอแนะ

1. จากข้อคิดเห็นที่ได้จากการประเมินยุทธศาสตร์ทำให้ทราบว่าในการนำยุทธศาสตร์ไปใช้ภารกิจแรกที่ควรดำเนินการคือ เทศบาลเมืองกำแพงเพชรต้องสร้างภาพความเข้าใจในความหมายเมืองน่าอยู่และเป้าหมายที่ต้องการแก่ประชาชนอย่างชัดเจนและทำให้ทุกภาคส่วนเห็นภาพจินตนาการในทิศทางเดียวกัน ซึ่งต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งตัวชี้วัดบางตัวชี้วัดอาจต้องปรับให้สอดคล้องกับการกำลังความสามารถที่อาจเปลี่ยนแปลงหรือเมื่อมีข้อมูลเพียงพอต่อการสร้างตัวชี้วัดใหม่ ๆ อย่างสม่ำเสมอ แต่ต้องทำบนพื้นฐานความต้องการเพื่อยกระดับการทำงานแบบมีส่วนร่วมมากกว่าหวังผลทางการเมือง

2. เนื่องจากปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองซึ่งอาจมีการเปลี่ยนแปลงด้านนโยบายและแนวปฏิบัติ ดังนั้นเทศบาลเมืองกำแพงเพชรและชุมชนเมืองกำแพงเพชรจึงควรมีการทบทวนสภาพแวดล้อมเป็นระยะ ๆ และอาจจำเป็นต้องมีการปรับยุทธศาสตร์ให้ตรงกับสถานการณ์ โดยสิ่งเหล่านี้ต้องมีการจัดตั้งคณะกรรมการติดตามประเมินผลของภาคประชาชนที่จะต้องทำหน้าที่ติดตามควบคุมประเมิน และปรับปรุงยุทธศาสตร์ ตลอดจนถ่ายโอนความรู้ความเข้าใจการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ให้แก่ชุมชนอย่างต่อเนื่อง

3. เนื่องจากยุทธศาสตร์นี้กำหนดวิสัยทัศน์ให้ชุมชนเมืองกำแพงเพชรเป็นเมืองน่าอยู่ใน ปี 2560 ดังนั้นชุมชนหรือเทศบาลเมืองกำแพงเพชรควรขอความร่วมมือจากมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรในการประเมินติดตามผลและการถอดบทเรียนเป็นระยะ ๆ เพื่อให้ชุมชนทราบถึงพัฒนาการและปัญหาอุปสรรคแล้วนำไปสู่การปรับปรุงยุทธศาสตร์ให้มีพลังในการขับเคลื่อนสู่การเป็นเมืองน่าอยู่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. การศึกษายุทธศาสตร์ของเทศบาลที่เป็นต้นแบบในงานวิจัยนี้ รวมถึงกรณีที่มีการไปศึกษาดูงานเทศบาลที่ประสบความสำเร็จเพิ่มเติม อาจเป็นตัวอย่างและแรงกระตุ้นที่ดีซึ่งจะมีประโยชน์มาก แต่จะต้องเป็นการศึกษาเพื่อต่อยอด แล้วนำมาสร้างนวัตกรรมทางความคิดโดยไม่ต้องไม่ก่อให้เกิดการลอกเลียนแบบทางความคิด เพราะยุทธศาสตร์หรือวิสัยทัศน์การที่ลอกแบบมาอาจจะไม่สามารถนำมาใช้ได้อย่างสอดคล้องกับชุมชนเมืองกำแพงเพชรทั้งหมดและอาจเป็นอันตรายต่อกระบวนการพัฒนาชุมชนในระยะยาว

5. จากผลการวิจัยที่พบว่า การสร้างความมีส่วนร่วมของภาคประชาชนของชุมชนเมืองกำแพงเพชรเป็นเพียงรูปแบบแต่ไม่มีประสิทธิภาพทางการปฏิบัติ ดังนั้นหลักการสำคัญที่เทศบาลเมืองกำแพงเพชรและหน่วยงานภาครัฐต้องตระหนักถึงเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม คือการมีส่วนร่วมในระดับที่ชุมชนต้องช่วยเหลือตนเองได้ โดยต้องพยายามพัฒนาคนในชุมชนให้มีความรู้ ความเข้าใจ และลงมือปฏิบัติได้เอง

6. เนื่องจากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า การแทรกแซงของภาครัฐก่อให้เกิดจุดอ่อนของการดำรงรักษาประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น ดังนั้นเทศบาลเมืองกำแพงเพชรและหน่วยงานภาครัฐจึงต้องมีความระมัดระวังในเรื่องกลไกในการขับเคลื่อน โดยไม่ควรยึดถือคำสั่งตามระเบียบราชการเป็นหลัก แต่ต้องให้ความสำคัญกับผู้นำแบบศรัทธาบารมีหรือแบบไม่ได้มาจากการใช้อำนาจแต่งตั้ง เพื่อเป็นการใช้อำนาจ

บริหารจัดการแบบละมุนละม่อม (Soft Power) ที่ก่อให้เกิดความร่วมมือในการรักษาฟื้นฟูประเพณีวัฒนธรรมที่ไม่ใช่งบประมาณของเทศบาลเป็นหลักและรักษาประเพณีศิลปไว้ได้

7. จากผลการวิจัยที่พบว่า ยุทธศาสตร์ของชุมชนเมืองกำแพงเพชรควรมีการส่งเสริมทางด้านการท่องเที่ยวชุมชน ดังนั้น การที่ชุมชนเมืองกำแพงเพชรมีประเพณีวัฒนธรรมและมีศิลปกรรมที่งดงามโดดเด่น จึงควรนำมาพัฒนาปรับปรุงปัจจัยเกื้อหนุนการท่องเที่ยวต่าง ๆ ให้น่าสนใจยิ่งขึ้น เช่น ในการก่อพระเจดีย์ทรายน้ำไหลควรมีการนำสถาปัตยกรรมสกุลช่างกำแพงเพชรในเมืองโบราณมาเป็นต้นแบบในการก่อพระเจดีย์ ส่วนศิลปกรรม เช่น หงส์ ช้าง และลวดลายต่างๆ ควรถูกนำมาผลิตเป็นผลิตภัณฑ์และลวดลายของสิ่งประดิษฐ์และบรรจุภัณฑ์ เป็นต้น

8. ถึงแม้ว่าผลการวิจัยจะแสดงถึงการที่ชุมชนเมืองกำแพงเพชรให้ความสำคัญต่อประเพณีวัฒนธรรม แต่ผลการวิจัยก็พบว่า ชุมชนมีการลดลงของศรัทธาที่มีต่อประเพณีวัฒนธรรมของชุมชนและมีแนวโน้มลดลงมากขึ้น โดยเฉพาะผลที่มีกับจิตสำนึกของเยาวชน ดังนั้นชุมชนต้องทำให้ผู้นำในองค์กรท้องถิ่นและผู้ปกครองเห็นพร้อมต้องกันว่า ประเพณีวัฒนธรรมเป็นเรื่องของคนรุ่นเก่าที่จะต้องส่งต่อให้คนรุ่นใหม่และต้องรักษาให้มิต่อไป เพื่อให้ประเพณีวัฒนธรรมชุมชนเป็นเครื่องมือที่จะบ่งบอกว่าคนกำแพงเพชรมีตัวตนและคนกำแพงเพชรคือใครในอดีต

9. จากผลการวิจัยที่พบว่า ที่กำหนดยุทธศาสตร์ให้มีการทำผังเมืองเฉพาะ ซึ่งในทางปฏิบัติอาจมีกระบวนการและขั้นตอนทางกฎหมาย อีกทั้งต้องใช้งบประมาณจำนวนมาก ดังนั้นในการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์จึงควรลดกรอบความต้องการลง กล่าวคือ ควรจัดทำเป็นข้อตกลงเกี่ยวกับรูปแบบของการพัฒนาเมือง เพื่อใช้เป็นข้อจำกัดให้กับคนที่เข้ามาใหม่ หรือสิ่งก่อสร้างที่จะเกิดขึ้นใหม่ได้รับการปฏิบัติได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับยุทธศาสตร์นี้

เอกสารอ้างอิง

กำแพงเพชร, วิทยาลัยครู. (2534). รายงานการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง กำแพงเพชร อดีต ปัจจุบัน อนาคต

วันที่ 27-30 สิงหาคม 2533. กำแพงเพชร: วิทยาลัยครูกำแพงเพชร สหวิทยาลัยครูพุทธชินราช.

กำแพงเพชร, สำนักงานจังหวัด. (2529). ประวัติมหาดไทยส่วนภูมิภาค จังหวัดกำแพงเพชร.

กรุงเทพมหานคร: บพิธการพิมพ์.

_____. (มปป.). แผนพัฒนาจังหวัดกำแพงเพชร (พ.ศ.2553-2556). กำแพงเพชร: สำนักงานจังหวัด

กำแพงเพชร.

เกรียงไกร เกิดศิริ. (2551). ชุมชนกับภูมิทัศน์วัฒนธรรม. กรุงเทพมหานคร: อุษากเนย์.

โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติประจำประเทศไทย. (2550). การพัฒนาคนของประเทศไทย ปี 2550.

กรุงเทพมหานคร: โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติประจำประเทศไทย.

ชีวิตกับธรรมชาติ เทศบาลเมืองน่านอยู่. (2552 กุมภาพันธ์ 1). เดลินิวส์, หน้า 15.

- ธิดา สาระยา. (2539). **ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นประวัติศาสตร์ที่สัมพันธ์กับสังคมมนุษย์**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: เมืองโบราณ.
- นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2553). **อัตลักษณ์ใหม่ในสังคมไทย**. [online]. Available: <http://serichon.com/board/index.php?topic=31765.msg40530#msg40530>. [2553, มกราคม 23].
- _____. (2553 ข). **คนไทยกับ ๓ คำเจ้าปัญหา : เชื้อชาติ-กลุ่มชาติพันธุ์-อัตลักษณ์**. [online]. Available: <http://www.midnightuniv.org/midnight2545/document9596.html>. [2553, มกราคม 30].
- มะลิ โลกสันเทียะ และพิทยา คำเด่นงาม. (2513). **นำชมโบราณวัตถุสถาน ในอำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๖**. กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- ราไพพรรณ แก้วสุริยะ. (2544). **ท่องเที่ยวยั่งยืน (ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์) ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ**. อนุสาร อสท., 42(4), 118-119.
- ลินดา สิริภูบาล. (2552). **การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพแบบมีส่วนร่วมและการขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติ ในพื้นที่โครงการเขื่อนแควน้อยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดพิษณุโลก**. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุณบัณฑิต(พัฒนาสังคม). พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- วิชาการและแผนงาน, กอง. เทศบาลเมืองกำแพงเพชร. (2552). **แผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. 2553-2555) เทศบาลเมืองกำแพงเพชร**. เทศบาลเมืองกำแพงเพชร: กำแพงเพชร.
- วิทยา เกสรพรหม. (2551). **วิสัยทัศน์การบริหารท้องถิ่น ปราชญ์การณเทวารศรีเมืองบางขลัง การสร้างเสริมเพิ่ม(เต็ม)คำว่าเอกลักษณ์ท้องถิ่น**. **นิตยสารท้องถิ่น**, 48(2), 5-10.
- สถาปัตยกรรมศาสตร์, มหาวิทยาลัยนเรศวร. (2548). **แผนแม่บทอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร**. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สุเมธ ชุมสาย ณ อยุธยา. (2539). **น้ำ ป่อเกิดแห่งวัฒนธรรมไทย**. (พิมพ์ครั้งที่ 2) กรุงเทพมหานคร: เอ็น เอส พี พรินติ้ง กรุ๊ป.
- European Sustainable Cities & Towns Campaign, European Commission DGXI, WHO Regional Office for European and Healthy Cites Network (1). (1997a). **City planning for health and sustainable development**. English: World Health Organization.
